

Rekabet Kurumu Başkanlığından;

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2024-2-008
Karar Sayısı : 24-19/412-165
Karar Tarihi : 18.04.2024

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE
Üyeler : Ahmet ALGAN (İkinci Başkan), Şükran KODALAK,
Hasan Hüseyin ÜNLÜ, Ayşe ERGEZEN, Cengiz ÇOLAK,
Berat UZUN

B. RAPORTÖRLER : Muhammet Cuma KÜRKÇÜ, Nagehan GÖKTEPE,
Berin GEZER ACAR

C. İLGİLİ TARAF :- Novozymes Enzim Dış Ticaret Ltd. Şti.
Adres: Barbaros Worldwide Business Center, Mor Sümbül
Sokağı No:9/41 Ataşehir/İstanbul

- (1) **D. DOSYA KONUSU:** Rekabet Kurulunun 08.02.2024 tarihli ve 24-07/121-M sayılı kararıyla yürütülen önaraştırma kapsamında, 22.02.2024 tarihinde Novozymes Enzim Dış Ticaret Ltd. Şti.de yapılan yerinde incelemenin engellenmesi/zorlaştırılması.
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu (Kurum) kayıtlarına 26.01.2024 tarih ve 47836 sayılı ile intikal eden, Novozymes Enzim Dış Ticaret Ltd. Şti.nin (NOVO TÜRKİYE) endüstriyel enzim pazarındaki hâkim durumunu kötüye kullanmak suretiyle ilgili pazardaki rekabeti engellediği ve fiili münhasırlığa yol açan uygulamalarla rakiplerini dışladığı iddialarını içeren başvuru üzerine, Rekabet Kurulunun (Kurul) 08.02.2024 tarihli ve 24-07/121-M sayılı kararıyla 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 4. ve 6. maddelerinin ihlal edildiği iddiası ile ilgili olarak, NOVO TÜRKİYE hakkında aynı Kanun'un 40. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına, söz konusu önaraştırma kapsamında 4054 sayılı Kanun'un 14. ve 15. maddelerinde düzenlenen yetkilerin kullanılmasına karar verilmiştir.
- (3) Bu çerçevede Başkanlık Makamının 19.02.2024 tarihli ve 83818 sayılı görevlendirme onayı ile 21.02.2024 tarihinde başlatılan önaraştırma kapsamında, 22.02.2024 tarihinde görevli meslek personeli tarafından NOVO TÜRKİYE'de yerinde inceleme gerçekleştirilmiştir. Yerinde inceleme sırasında, NOVO TÜRKİYE Satış Müdürü tarafından kullanılan mobil cihazdan bazı verilerin silindiği tespit edilmiştir. Bunun üzerine düzenlenen 25.03.2024 tarihli ve 2024-2-008/BN-01 sayılı Bilgi Notu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (4) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili Bilgi Notunda, Kurulun 08.02.2024 tarihli ve 24-07/121-M sayılı kararı uyarınca yürütülmekte olan önaraştırma kapsamında NOVO TÜRKİYE'nin yerinde incelemeyi engellediği/zorlaştırdığı, bu nedenle anılan teşebbüse 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca idari para cezası verilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1. Olayların Özeti

- (5) NOVO TÜRKİYE'de yerinde inceleme gerçekleştirmek amacıyla, yerinde inceleme ekibi tarafından NOVO TÜRKİYE'nin Barbaros Worldwide Business Center, Mor Sümbül

Sokağı No:9/41, Ataşehir/İstanbul adresindeki binasına 22.02.2024 tarihinde saat 10.17'de giriş yapılmış ve yetki belgeleri ile Kurum kimlik kartları teşebbüs yetkililerine ibraz edilmiştir. Teşebbüs yetkililerininin 4054 sayılı Kanun'un 14. ve 15. maddelerinin Kurul emrinde çalışan uzmanlara verdiği yetkiler ile aynı Kanun'un 16. ve 17. maddelerinde düzenlenen idari para cezaları hakkında bilgi edinilmesi sağlanmıştır.

- (6) Yerinde inceleme ekibi tarafından teşebbüs çalışanlarına bilgisayarlarından, elektronik postalarından ve sair veri depolama cihazlarından herhangi bir suretle e-posta ya da belge silinmemesi, aksi takdirde bu durumun tespit edilebileceği ve silinen içerikten bağımsız olarak böyle bir eylemin 4054 sayılı kanun çerçevesinde yerinde incelemenin engellenmesi veya zorlaştırılması olarak değerlendirilebileceği konusunda uyarı yapılmıştır. Söz konusu uyarı üzerine NOVO TÜRKİYE Ülke Müdürü (.....) tarafından NOVO TÜRKİYE çalışanlarına bilgisayarlarından, elektronik postalardan ve sair veri depolama cihazlarından herhangi bir veri silinmemesi konusunda bir bilgilendirme e-postası gönderilmiştir. Akabinde inceleme yapılması öngörülen NOVO TÜRKİYE çalışanları görevli meslek personeli tarafından tespit edilmiş ve teşebbüste hazır bulunan NOVO TÜRKİYE Ülke Müdürü (.....)'un, NOVO TÜRKİYE İnsan Kaynakları Müdürü (.....)'ın, NOVO TÜRKİYE Satış Müdürü (.....)'ın, NOVO TÜRKİYE Satış Yöneticisi (.....)'ın, NOVO TÜRKİYE Satış Destek Asistanı (.....)'ın, NOVO TÜRKİYE Regülasyon Müdürü (.....)'ın bilgisayarlarında, e-posta hesaplarında ve mobil cihazlarında, NOVO TÜRKİYE Satış Yöneticileri (.....)'ın ve (.....)'ın, NOVO TÜRKİYE eski çalışanlardan (.....)'nın ve (.....)'nin ise e-posta hesaplarında yerinde inceleme gerçekleştirilmiştir.
- (7) Yerinde inceleme sırasında, NOVO TÜRKİYE Satış Müdürü (.....) tarafından kullanılan mobil cihaz incelenmek üzere talep edilmiştir. İnceleme sırasında mobil cihazda kurulu olan *WhatsApp* uygulamasındaki bazı yazışmaların silinmiş olabileceğine yönelik şüphe oluşmuştur. Bu şüphe üzerine uygulamadaki grup sohbetleri incelenmiş ve grup sohbetlerinde herhangi bir mesajlaşmanın olmadığı görülmüştür. *WhatsApp* uygulamasında, "Tüm Sohbetleri Sil" özelliği kullanılarak silme işlemi gerçekleştirildiğinde tüm grup sohbetlerindeki mesajlar silinmekte ve tüm grup sohbetlerine aynı saatte sistem mesajı düşmektedir. Bu çerçevede Satış Müdürü (.....)'ın mobil cihazında yüklü olan *WhatsApp* uygulamasının "Tüm Sohbetleri Sil" özelliği kullanılarak silinmiş olduğu anlaşılan bütün *WhatsApp* gruplarına ilgili sistem mesajının saat 10.30'da düştüğü tespit edilmiştir. Anılan silme işleminin gerçekleştirildiği *WhatsApp* gruplarında yer alan diğer katılımcıların mobil cihazları incelendiğinde yerinde inceleme günü olan 22.02.2024 tarihine ait yazışmaların mevcut olduğu görülmüş, bu noktada NOVO TÜRKİYE Satış Müdürü (.....) tarafından kullanılan mobil cihazda saat 10.30'da silme işleminin gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

G.2. Değerlendirme

- (8) Yerinde inceleme yetkisi, 4054 sayılı Kanun'un ihlal edilip edilmediğinin ortaya çıkarılmasında kullanılan araçların başında gelmektedir. Bu yetkinin etkin bir şekilde kullanılması, yerinde incelemelerden verimli sonuçlar elde edilebilmesi açısından büyük öneme sahiptir.
- (9) 4054 sayılı Kanun'un "Yerinde İnceleme" başlıklı 15. maddesi;

"Kurul, bu Kanunun kendisine verdiği görevleri yerine getirirken gerekli gördüğü hallerde, teşebbüs ve teşebbüs birliklerinde incelemelerde bulunabilir. Bu amaçla teşebbüslerin veya teşebbüs birliklerinin:

- a) (Değişik: 16.06.2020-7246/4. Md.) Defterlerini, fiziki ve elektronik ortam ile bilişim sistemlerinde tutulan her türlü verilerini ve belgelerini inceleyebilir, bunların kopyalarını ve fiziki örneklerini alabilir,*
- b) Belirli konularda yazılı veya sözlü açıklama isteyebilir,*

c) Teşebbüslerin her türlü mal varlığına ilişkin mahallinde incelemeler yapılabilir.

İnceleme, Kurul emrinde çalışan uzmanlar tarafından yapılır. Uzmanlar incelemeye giderken yanlarında incelemenin konusunu, amacını ve yanlış bilgi verilmesi halinde idarî para cezası uygulanacağını gösteren bir yetki belgesi bulundurlar.

(Ek: 01.08.2003-4971/25. Md.) İlgililer istenen bilgi, belge, defter ve sair vasıtaların suretlerini vermekle yükümlüdür. Yerinde incelemenin engellenmesi veya engellenme olasılığının bulunması durumunda sulh ceza hâkimi kararı ile yerinde inceleme yapılır.”

şeklinde düzenlenmiştir.

- (10) 4054 sayılı Kanun'un "İdari Para Cezası" başlıklı 16. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde; "Yerinde incelemenin engellenmesi ya da zorlaştırılması", teşebbüslere idari para cezası verilmesini gerektiren hallerden biri olarak sayılmıştır. Söz konusu maddede, Kurulun incelemenin engellenmesi ya da zorlaştırılması halinde, teşebbüs niteliğindeki gerçek ve tüzel kişiler ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerine gayri safi gelirlerinin binde beşi oranında idarî para cezası vereceği hüküm altına alınmıştır.
- (11) Kurul içtihadında, yerinde inceleme başladıktan sonra klasör, e-posta, mesaj gibi verilerin silinmesi delil karartmaya yönelik eylem olarak nitelendirilmekte ve bu eylem neticesinde incelemede görevli meslek personelinin olası delillere erişiminin zorlaştırıldığı kabul edilmektedir. Yerinde incelemede silinen belgelerin ihlali gösterir nitelikte olmamasının ve söz konusu belgelerin geri getirilmiş olup olmamasının yerinde incelemenin engellenip engellenmediği değerlendirmelerinde herhangi bir önemi bulunmamaktadır.
- (12) Bu çerçevede,
- NOVO TÜRKİYE'nin, 22.02.2024 tarihinde saat 10.17'de yerinde inceleme başladıktan sonra NOVO TÜRKİYE Satış Müdürü (.....) tarafından kendisine ait mobil cihazda yer alan *WhatsApp* uygulamasındaki grup sohbetlerinin silinmesi suretiyle yerinde incelemeyi engellediği/zorlaştırdığı ve bu davranışın delil karartmaya yönelik eylem olduğu,
 - NOVO TÜRKİYE Satış Müdürü (.....) tarafından silinen grupların isimlerinin "NZTR¹, Ex&Next Müdür², TUSAF³ 2024, CB ME Sales,⁴ CB ME LT, Sales CB ME F&B, Emergency Communication⁵" isimli gruplar olduğu ve söz konusu grupların diğer katılımcılarının da NOVO TÜRKİYE çalışanları olduğu, silinen grup mesajlarının grupların isimlerinden ve diğer katılımcılarının mobil cihazlarından elde edilen bilgiler çerçevesinde grupların teşebbüsün ticari faaliyetiyle ilgili çok sayıda yazışmayı barındırdığı,
 - Her ne kadar sohbet gruplarında yer alan diğer katılımcıların mobil cihazları incelendiğinde silinen yazışmaların bir kısmı tespit edilmiş olsa da yazışmaların önemli bir kısmının geri getirilemediği, silinen mesajlar geri getirilmiş olsa bile bu durumun veri bütünlüğünün bozulması anlamına geldiği,
 - NOVO TÜRKİYE Satış Müdürü (.....) tarafından mobil cihazındaki *WhatsApp* grup yazışmalarının silinmesinin 4054 sayılı Kanun bakımından delil olarak kullanılabilir verilere ulaşılmasını engellediği

değerlendirilmiştir.

¹ "Novozymes Türkiye" ifadesinin kısaltması olduğu değerlendirilmektedir.

² Yeni ve eski müdür anlamına gelmektedir.

³ Türkiye Un Sanayicileri Federasyonunun kısaltması olduğu değerlendirilmektedir.

⁴ "Consumer Biosolutions Middle East Sales" ifadesinin kısaltması olup "Tüketici Biyolojik Çözümleri Orta Doğu Satışları" anlamına gelmektedir.

⁵ Acil durum iletişimi anlamına gelmektedir.

- (13) Bu çerçevede, NOVO TÜRKİYE'nin yerinde incelemeyi engellediği/zorlaştırdığı, bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi gereğince NOVO TÜRKİYE'ye 2022 yılı gayri safi gelirlerinin binde beşi oranında idari para cezası verilmesi kanaatine ulaşılmıştır.

H. SONUÇ

- (14) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, Rekabet Kurulunun 08.02.2024 tarihli ve 24-07/121-M sayılı kararıyla yürütülen önaraştırma kapsamında, 22.02.2024 tarihinde yapılan yerinde incelemenin Novozymes Enzim Dış Ticaret Ltd. Şti. tarafından engellendiğine ve zorlaştırıldığına, bu nedenle, 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca 2022 yılı gayri safi gelirinin binde beşi oranında olmak üzere; Novozymes Enzim Dış Ticaret Ltd. Şti. ye (.....)-TL idari para cezası verilmesine gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.